

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Prva slovenska založba

CELJE - LJUBLJANA

MILAN ŠKRABEC: ROMARSKI POZDRAV. SLOVENSKI BOŽJEPOTNI KRAJI
NA STARIH RAZGLEDNICAH

Domoznanski album razglednic iz slovenskih romarskih krajev

Na 515 razglednicah s spremljajočimi besedili je prikazanih 205 slovenskih božjepotnih krajev s celotnega slovenskega etničnega ozemlja. Zbirka odseva bogastvo verskega izročila prednikov, ki so tudi s pomočjo romanj kljub križem življenja smelo zrla v prihodnost.

Človeško življenje je romanje, človek pa popotnik na nemirni zemlji. Romanje pomeni poglobljanje in učvrstitev zveze med ljudmi in z Bogom. Ljudje so od nekdaj romali v svete kraje, ki so bili zanje kraji očiščenja in vzpostavljanja pristnejših odnosov med ljudmi in z Bogom. Tudi v težkih časih vojn in prevrata so ljudje romali, saj so iskali tolažbo, mir in upanje pri svojih zavetnikih. Milostni mir, ki so ga prejeli v svetišču, so želeli posredovati tudi svojcem, to pa so storili z razglednicami romarskih krajev, ki so jih pisali rojakom. Razglednice romarskih središč so zrcalo naše preteklosti, sestavni del človeškega izročila in smerokaz za prihodnost.

Večina razglednic, zbranih v knjigi Milana Škrabca, je iz obdobja pred prvo svetovno vojno. Avtor jemlje razglednico v prvi vrsti kot zgodovinski vir, ki s poštnim žigom, znakom, raznimi koleki, krajevnim imenom, morebitnimi podatki o naročniku (založniku), izdajatelju in fotografu ter s slikovnim in pisnim sporočilom nudi dragocene informacije o preteklosti slovenskih božjepotnih krajev. Nekatere romarske cerkve so bile v poznejšem času močno spremenjene ali pa celo uničene. Zbirka Milana Škrabca odseva bogastvo verskega izročila prednikov, ki so tudi s pomočjo romanj kljub križem življenja z dvignjeno glavo in smelim pogledom zrla v prihodnost.

Podatki o knjigi

- Naslov: Romarski pozdrav
- Podnaslov: Slovenski božjepotni kraji na starih razglednicah
- Avtor: Milan Škrabec
- Spremljena beseda: dr. Janez Juhant
- Urednica: Mateja Kvartič Dolinšek
- Velikost: 230 mm x 330 mm
- Vezava: trda
- Število strani: 428
- Cena: 45 €
- ISBN: 978-961-278-449-2
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2019

Kontakt

Uredništvo

T 01 244 36 70

urednistvo@celjska-mohorjeva.si

O avtorju

Milan Škrabec (1957) je leta 1980 končal študij zgodovine in sociologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Zaposlen je kot učitelj zgodovine na Srednji strojni in kemijski šoli Šolskega centra Ljubljana. Velik del prostega časa posveča slovenski deltiologiji, ki jo je vzljubil kmalu po končanem študiju. Sodeloval je pri več razstavah in kot pisec člankov. Je avtor ali soavtor naslednjih publikacij, katerih rdeča nit so stare razglednice: *Dežela ob Cerkniskem jezeru* (1990), *Vrhnika, prečuden kraj* (1990), *Narod naš dokazuje hrani* (2005), *Boj za meje po 1. svetovni vojni* (2007), *Slovenstvo na razglednicah* (2009), *Slovenski pozdrav s Koroške* (2014).

Iz knjige

ŠTIVAN PRI DEVINU / SAN GIOVANNI IN TUBA

ŽUPNIJA DEVIN / SAN GIOVANNI BATTISTA IN DUINO, SEDEŽ V ŠTIVANU

Prav na robu slovenskega etničnega ozemlja leži eden najstarejših krščanskih romarskih krajev na slovenskem etničnem ozemlju, ki je obstajal še pred prihodom Slovanov v ta prostor. Že v antičnih časih so bila v kraju svetišča, posvečena različnim poganskim bogovom, kar ne preseneča, saj tu izvira reka Timava (podzemska Reka), takšna mesta pa so bila ljudem že od nekdaj sveta. V 6. stoletju je bil v Štivanu ustanovljen benediktinski samostan, ki je bil pozneje večkrat porušen in obnovljen; danes o njem ni več sledu. Se je pa iz samostana ohranil *Codex Aquileiensis* (knjiga evangelijev) z 280 imeni romarjev iz obdobja med 8. in 10. stoletjem; med njimi panonskih knezov Pribine in Koclja, hrvaških knezov Trpimira in Braslava, moravskih knezov Rastislava in Svetopolka ter bolgarskega kralja Borisa Mihaela. Samostan je bil zaslužen tudi za pokristjanjevanje okoliških Slovanov (Tržaška pokrajina 1990, 240).

Štivan pri Devinu, založnik V. Stein, Trst, poslana leta 1913, na naslovni strani žig pomožne pošte Sv. Ivan pri Devinu samo v slovenskem jeziku, poštni žig Devina je dvojezičen Duino – Devin.

TABOR PRI PODBREZJAH

ŽUPNIJA PODBREZJE

Na osamelem griču se dviga k nebu podružnična cerkev svetega Benedikta in Žalostne Matere Božje. V virih je prvič omenjena leta 1502, a je gotovo stala že prej. V času turških vpadov so okrog cerkve zgradili obrambni tabor, od tod ime kraja. Obzidje je delno še danes ohranjeno. Iz tega časa je ohranjena zgodba o mladi domačinki, ki je pri umiku pred turškimi vsiljivci zamujala za varno taborsko obzidje. Na dviznem mostu jo je dohitel Turek in jo zgrabil za kite. Eden od branilcev ji je odsekal kite in dekle je hitro smuknilo za obzidje, Turek pa je padel v globino, saj so branilci dvignili dvizni most. Sedanja cerkev je iz leta 1683, ko so jo temeljito prenovili. Češčenje Žalostne Matere Božje se je verjetno začelo ob koncu 17. stoletja v kapeli, ki so jo uredili v nekdanjem obrambnem stolpu, pozneje pa je to češčenje potekalo v cerkvi. Še danes je v kapeli oblečen kip Marije z Jezusom v naročju. Leta 1728 so v cerkvi postavili Božji grob, nato je postala še bolj obiskana. Začeli so s pobožnostjo križevega pota, ki so jo opravljali pri križih, postavljenih na poti k cerkvi, in zaključili pri glavnem oltarju v cerkvi, kjer je pod oltarno menzo bil Božji grob. Križe so konec 18. stoletja zamenjali s kapelicami, za katere je naredil slike Leopold Layer. Glavni oltar iz leta 1762 je delo Valentina Vrbnika. Najpomembnejša romarska shoda sta bila na praznik oglejskih mučencev Kancija, Kancijana in Kancijanile (31. maja) in v nedeljo pred praznikom svetega Janeza Krstnika (pred 24. junijem). K Žalostni Materi Božji na Tabor so v procesijah romali verniki iz Nakla in Križ (Kemperl 2011, 284).

Tabor pri Podbrezjah, poslana leta 1901.

